

Elżbieta Matyaszevska, historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. W latach 1985-1990 członkini ogólnopolskiego zespołu badawczego przy Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, prowadzącego badania nad polskim

życiem artystycznym drugiej połowy XIX wieku, w ramach programu węzłowego *Polska kultura narodowa, jej percepcje i tendencje*. W 1991-1993 sekretarz naukowy zespołu przy Instytucie Sztuki PAN, przygotowującego katalog dzieł malarskich Jana Matejki w związku z rocznicami 150-lecia urodzin i 100-lecia śmierci artysty - dwutomowa publikacja, do której napisała też kilkadziesiąt haseł katalogowych, została wydana w 1993 roku pod tytułem *Matejko. Obrazy olejne. Katalog*. W latach 1992-2001 współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków (m.in. „Przegląd Akademicki”, „Dziennik Wschodni”, „Akcent”, „Wnętrze Twojego Domu”, „Dobre Wnętrze”, „Zabytki-Heritage”), publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego.

Elżbieta Matyaszevska od lat utrzymuje aktywny kontakt z Instytutem Historii Sztuki KUL, uczestnicząc w organizowanych sesjach naukowych oraz działalności kulturalno-naukowej na rzecz miasta Lublin. W roku 2008 koordynowała prace mające na celu zorganizowanie przy Instytucie Histo-

rii Sztuki KUL zajęć z historii sztuki dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym współpracuje jako wykładowca. Wykłada również dla członków UTW w Tomaszowie Lubelskim i Świdniku. Od roku 2011 prowadzi współpracę z Filharmonią Lubelską w ramach Akademii Muzyki i Plastyki (oferta skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu), przygotowując prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne. Ponadto, w ramach działalności dydaktycznej, prowadziła zajęcia obejmujące najważniejsze zjawiska z dziejów sztuki nowoczesnej i najnowszej, zarówno polskiej, jak i powszechnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, wykłady o sztukach pięknych dla członków Uniwersytetu Otwartego KUL, a także zajęcia specjalizacyjne na Studiach Podyplomowych przy Instytucie Historii Sztuki KUL. W ostatnich latach pracowała w Instytucie Leksykografii KUL na stanowisku adiunkta, prowadząc dział sztuki religijnej i redagując hasła z tego zakresu tematycznego do *Encyklopedii Katolickiej*. Od stycznia 2014 roku jest wiceprezesem lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Elżbieta Matyaszevska jest autorką książki *„Wierzę w cuda nie od dziś. Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007) oraz kilkadziesiątu publikacji naukowych i popularnonaukowych w zakresie ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego, a także wielu haseł z dziedziny historii sztuki zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską** Okiem realisty i naturalisty *Podró e w czasie, czyli odkrywanie sztuki*

Zgodnie z definicją słownikową realizm - w szerszym tego słowa znaczeniu - jest tendencją w sztuce różnych epok, polegającą na wiernym, zgodnym z bezpośrednią obserwacją natury odtwarzaniu rzeczywistości i rejestrowaniu zjawisk życia, bez ich selekcji i oceny. W znaczeniu węższym jest kierunkiem w literaturze i sztuce, kształtującym się od połowy XIX wieku i będącym swoistą reakcją na dominujący wówczas akademizm. W innym ujęciu jest to także uwydatnienie czegoś nieprzyjemnego, brutalnego oraz brzydkiego. Zbliżony doń, znaczeniowy wymiar ma także naturalizm, odnoszący się w sztuce głównie do tematów poświęconych życiu prostych ludzi, biedaków i tych, pokrzywdzonych przez los, nierzadko dodatkowo wyrzuconych poza nawias społeczeństwa. Podnoszonym przez naturalizm aspektem była brzydota, ukazywana w różnorodnych ujęciach, podniesiona jednakże do rangi wartości samej w sobie i stanowiąca pełnoprawny motyw malarski.

Takie pojmowanie owego zjawiska pozornie nie powinno więc mieć nic wspólnego ze sztukami, określanymi mianem „pięknych”. Nic bardziej mylnego. Rejestrowanie codzienności, tej nawet najbrzydszej, może dawać, jak pokazuje historia sztuki, dzieła o wyjątkowych walorach estetycznych, malowane czy rzeźbione na przestrzeni wieków przez najznamienitszych artystów. Szczególnego znaczenia w tej dziedzinie nabiera sztuka drugiej połowy XIX wieku, kiedy to zwyczajny, by nie powiedzieć „popolity” temat staje się obowiązujący i zajmuje ważne miejsce w twórczości wielu ówczesnych artystów.

Za prekursora owych realistycznych rozwiązań w sztukach plastycznych XIX wieku uważany jest Gustave Courbet, francuski malarz, który podczas Wystawy Światowej w Paryżu w 1855 roku zaprezentował swe prowokujące, dalekie od akademizmu prace w osobnym pawilonie, opatrzonym tytułem „Le Réalisme”. Po nim w podobnym duchu zaczęli malować Jean François Millet, Jules Breton, Honoré Daumier. W Niemczech do realistów zaliczony został Adolph Menzel i Wilhelm Leibl, na Węgrzech – Mihaly Muncacsy, a w Rosji artyści tworzący ugrupowanie Pieriedwiżników, m.in. Iwan Kramskoj, Ilja Riepin, Wasilij. Pierow.

W Polsce tendencje realistyczne zaczęli wprowadzać malarze ze środowiska warszawskiego, skupieni wokół Marcina Olszyńskiego. To oni właśnie najwcześniej docenili urok rodzimych pejzaży i podczas tzw. „wędrówek piechotnych” utrwalali na płótnach codzienność polskiej prowincji. Kolejne pokolenie artystów, debiutujących w połowie wieku XIX,

wypracowało nurt zwany realizmem społecznym, reprezentowany głównie przez Wojciecha Gersona, Aleksandra Kotsisa, a później także Józefa Szermentowskiego i Franciszka Kostrzewskiego. Na długie lata na polskich obrazach zagościła więc tematyka wiejska i małomiasteczkowa, obierając za głównych bohaterów ciężko pracujących chłopów i doświadczonych przez los biedaków. Nie oparli się jej także malarze pracujący w późniejszych okresach, tworząc nurty tzw. realizmu nastrojowego oraz naturalizmu. Do ich grona można zaliczyć Józefa Brandta, Maksy-

miliana Gierymskiego, Józefa Chełmońskiego oraz Aleksandra Gierymskiego, czyli artystów, którzy sceny rodzajowe obrazujące niziny społeczne podnieśli do rangi symbolu.

Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszewską
**Okiem realisty
i naturalisty**
*Podróże w czasie,
czyli odkrywanie sztuki*

Spotkanie odbędzie się
w poniedziałek 27 kwietnia 2015 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturylsm.pl
Wstęp wolny